

על הסיום המכואר של פסטיבל הסרטים בוונציה ועל שיטות ישראליות ההוכחות משחקים אסורים - מותרים

— זאת שמואל אור, שליח העולם הזה בוונציה —

ראשית, הכירו בבקשה: תמר גפן (וינגרין), 22.3; גובה: 162 ס"מ; צבע שיער: חום. עיניים: שחומות, מעפעפת קמעה בעינה השמאלית — חוץ מזה: נחמדה. מקצוע: טוענת שהיא סטודנטית, שנה שנייה ביאולוגיה. מצב משפחתי: עדיין רווקה. סימנים מיוחדים: נערה תקיפה ויודעת מה שהיא רוצה. ניתן לה את רשות הדיבור: „אולי אתה יכול להכניס אותי לסיום?”

לא הסתובבתי אפילו. ידעתי: מאחורי עומדת ישראלית (רק עכשיו הגעתי לכאן. איך הגעתי? לא נכנסים הנה? שמע! אף פעם לא הייתי בפסטיבל סרטים...) והיא מתה להיות בטכס המפואר של הסיום. חוץ מזה — איך אפשר לחזור לישראל ולא לומר שראיתי את מרילין מונרו או את סטיבז (מכירים אותו? גם אנחנו לא, רק שכל מי שחוזר מפסטיבל כזה כבר לא יכול להשתמש בשמות כמו ברנדו או טיילור). לא ענית.

„הי, אתה כבר לא מכיר אותי?” מכה רצינית על הכתף וקול שמבטיח עוד אחדות. מוכרחים להסתכל לפחות. הסתובבתי. נו, מי אתם חושבים עומד שם? ברור, נחשתם: תמר, תמר גפן. הכירה אותי פעם באיזה מסיבה ועכשיו החליטה כי רק אני יכול לעזור לה להכנס לטכס הסיום של הפסטיבל.

„מרלין מונרו לא תבוא”, פסקתי.

„ראיתי אותה כבר בלונדון. לא מציינת אותי יותר. מה שאני רוצה — זה להכנס לטכס הסיום ולנשף שיהיה אחר כך. אומרים שכולם יהיו שם.”

כן. את זאת היא לא צריכה לספר לי. כבר ביום הראשון של הפסטיבל אי אפשר היה להשיג כרטיסים לטכס חלוקת הפרסים, או לנשף הסיום שיערך לאחריו. אין מה לדבר על הזמנות. כל מי שחושב שהוא משהו באירופה כבר חסס אותן חודשים קודם. לנו, העתונאים, הרשו לראות את הטכס בהשלכה טלוויזיונית מיוחדת, בחדר הטלוויזיה של העתונות. אבל זה שום דבר. מכרה שלי, נערה נחמדה העושה משהו בלשכת העתונות של הפסטיבל, הבטיחה לי ש... לי אפשר יהיה לעשות משהו ברגע האחרון. אבל זה לא על בטוח.

דרך אגב: דבר ראשון שאתם צריכים לעשות אם אתם רוצים לגשת לפסטיבל כזה, זה לרכוש לכם מכרים, רצוי מכרות. זו פרחים וחיוך לא עילים יותר מאלף לירטות. אחר כך כל איטלקיה תהיה הסתבית הכי טובה שלכם, תעשה עבורכם את הכל. חוץ, כמובן, מכמה אחדות שעדיין יש להן עקרונות. אבל אין דבר: לנסות זה לא עלה כסף או מעט. במקרה זה, זה לא עזר. הסניורונה החליטה כי לא יפה לעשות פרוטקציה.

„או מה אתה אומר? יכול?” שוב תמר.

הססתי דקה לפני שהשבתי את ה„לא” ודקה זו הכניסה אותנו לסיום. „בסדר”, אמרה תמר, „אז אנחנו הולכים יחד.”

★ ★ ★

איך מסדרים תרנגול

ב ערב היכתה לי תמר ליד ארמון הפאלאצ'ה דל טינימה, לבושה סרפן וחולצה רקומה, קיבוצניקית. היא תחבה לידי כרטיס מזהב, כתוב עברית: „ד"ר וינגרין מתכבד להזמין את כל קרוביו ומכריו לטכס חתונת הכסף... שתיערך בביתו, רמת-גן ב'...”. תראה אותו לשוער. רק תשתדל לסחוב אותו בחזרה. יש לי כאן רק אחד. היא בדקה אותי לזקה ואחר רטנה: „אמרת לי ללבוש חאקי.”

„קר כאן”, התנצלת.

„או. קיי.” מפטירה תמר בולזול. „רק לפחות הוצא קצת את החולצה מהמכנסים.”

אחרי שהיא פרעה אותי כסדר, חיכינו בקפה סמוך לפתיחה. אתם מוכרחים להיות פעם בפסטיבל סרטים. פשוט לראות את כל הפרצפים העומדים המבוזר בחוץ ומחכים לכוכבים שלהם שיצאו החוצה. בדרך כלל הם מסתדרים: הכוכבים הבאמת מפורסמים מבכרים להיכנס דרך הדלת האחורית. בכל צורה אחרת הם נדרסים לחלוטין תוך שלוש דקות.

עיקר ההצגה מתנהל אחרי-כך, על המרפסת של הפאלאצ'ה דל טינימה. כל אותם אנשים חשובים המצליחים להיפטר מהקהל בעזרת הדלת האחורית מופיעים על המרפסת בדת הקדמית. קריין טלביזיה נגיש מציג אותם לקהל והם מפליטים כמה מלים שאינן אומרות מאומה. אבל למי איכפת התוכן? פאן חשוב הקונן הרבה יותר.

בסגנון הייתם צריכים לראות איזה סנסציה! אלי, ש' הייתי לבוש פחות או יותר, פנו באיטלקית: „בבקשה סיניורה, מאיזה ארץ את לוחיתך?...” לא הבנתי כמובן. זה הגביר את הרושם. שני צלמי טלויזיה נטפלים לתמר. „התוכל הסניורה להתפנות לצילום אחד באלופס?” „אחר כך אנו צריכים להכנס קודם לאולם.”

בפתח עומד תרנגול מתקופת נפוליון. הכרבות שלו, תשעים ס"מ גובה. נוצות מכל הצבעים. מתחת לכובע הוא לובש פרצוף מחריד. מלא שפם ושפתיים. „סרגו” הוא אומר באיטלקית ותמר תוחבת לידו את חתונת הכסף של אביה. הכל עובד כסדר אך ברגע האחרון מופיע אחר, חשוב יותר. הוא לא לובש נוצות, רק שיש לו חרב על הצד. התרנגול נזכר. „סירה בוט” הוא אומר ומתכוון לתלבושת הערב הפרועה שאני לובש. התרנגול חוזר: „סירה בוט” הוא לא מוכן לתת לנו להיכנס. השני מתקרב יותר.

בחוף. הסרטון שלו הוצג כאן בהצגה מסחרית בלבד. מילא, יהיה פרס כבוד.

★ ★ ★

נימוס איטלקי

ה מישה פרצופים מקורחים מלכה עולים על הבמה. מחיאות כפיים רועשות. מישהו עם מיקרופון רץ אחריהם ומסתיר את כל המראה. צעקות מהקהל. היא מפנה אליהם פרצוף זועם אבל מיד הוא נזכר ומחייך. מולו מכוונת מצלמות הטלוויזיה.

נאומים ארוכים, כמעט כמו בישראל. זרקורי הטלוויזיה לא נותנים אפילו לנמנם. אנחנו מסתכלים ליציע. מסתבר כי גם צלמי הטלוויזיה יודעים מה שטוב. בזמן שזכר השופטים יורים בצבענות. כמה דקות וההחלטות ביחד, משור צודקים. לא, חברים, נאום כזה היה אפשר לשמוע אפילו בכנס החמישים של מועצת הפועלים, ההתייעצות קצרה. המצלמות מופנות שוב אל הקהל. בינתיים נדחק הישיש בעדינות הצידה. מיכרחים לגמור פעם.

סוף סוף. מחיאות כפיים רועשות. מריה של, וברחיל, שני השחקנים שזוכים בפרס המשחק של הפסטיבל, מתנשפים קים עם כולם. התור ליד מריה גדול יותר. אחרי הכל האיטלקים הם עם אדיב. צריכים עוד להציג סרט של מרילין מונרו, אבל המסיבה באכסניאור ששובה יותר.

★ ★ ★

מטפסים דרך הגדר

א נחננו נדחקים עם כולם. בפתח המלון, כל המשטרה הרוכבת של וונציה. מרוב שוטרים אי אפשר אפילו לראות את הקהל. שומעים רק שהוא מיהא כפים. תרנגול אחר עוצר אותנו ליד הפתח. „אינחוטטי?” היא מבקש את ההזמנה. תמר מסתכלת בי ואני שומע את כל הקולות שבדדרי: „מכתי אותה אלה השוער בפיאצ'ה דל טינימה. בעברית רהיטה מסבירה תמר את המצב. לא עזר. „פרגו” אומר השוער ודוחק אותנו הצידה. מה עושים עכשיו? כדי לא לזמד במבחן אני מציע: „בואי נראה, אולי יש איזו כניסה אחרת.”

אנחנו מקיפים את המלון. בניין ענק, איזה שני קילומטר של היקף. לא, שום דבר. קיר בטון גבוה ונדר מסבירים לו כי גם האיטלקים למדו משהו. אני יושב, מחכה למנה. ופתאום: „תראה את הצינורות האלה. זוכר משהו מספורט שימושי?” אני מסתכל יעניי חשכות. מודעות הפרסימת של הפסטיבל נתמכות בצינורות של שני אינטש, ישר לקיר המלון. תוכל לעשות את זה?” אני מסתכל בתמר ומסתכל בצינורות. יותר טוב הצינורות.

קצת מתחלקים, מלכלכים את החליפה, אך לבסוף מצליחים להתחלק פנימה. מאחורי, במרחק כמה עשרות מטרים, המטרה: שולחנות ערוכים וקהל חוגג. בזהירות אנחנו מתקדמים ופתאום: „סניורה, סיניורונה?” סוף העולם: איזה שוער צד שלא השגתנו בו מתקרב אלינו בחשד. הפעם אני לא מאבד את העשתונות. באהבה אני מצמיד אלי את תמר. כבר מתחילת הערב רציתי לנשק אותה. מאחורי אני שומע צעדים מתרחקים אמרתי לכם שהאיטלקים הם עם אדיב.

כדי לא להרגיז אותכם יותר מדי לא אתחיל לפרט כאן את התפריט. ברמז דק: הארוחה שווה את עשרות אלפי הליטרות שלא עלתה לנו. בינתיים אני מסתכל בתמר. ככה, כמו שהיא, בחלוציקה ובכחמי השמן מהצינורות, היא נראית דמות אכזונית לחלוטין. לא רק אני חושב כך. מיד לאחר הארחה, מתקרב איזה סניור תקיף. „דנסינג?” תמר אומרת כן. אבוד.

כבר עוד מעט שלש בלילה. בשבע יש לי רכבת לפאריס. אני מסתכל בתמר. היא האטרקציה של הערב ורחבת הריקודים. התזמורת מלווה אותה בשירה מורחית. אני לא יודע למה, אבל השכנים שלנו הם כאן סופולאריס ביותר. איך שהוא אני נדחק לרחבה. דורך למישהו העל היבלת. רנה קלמנט, הבמאי המצליח של הפסטיבל (זוכרים את משחקים אטוריס שלוג?) רוקד בהתלהבות עם בלונדית מוחלטת (לא אחת כזו שהחליטה להיות בלונדית). באמת שלא הייתה לי כוונה לקלקל לו את שארית הערב.

סוף סוף אני מגיע אל תמר. „רוצה ללכת?” היא מסתכלת עלי כאלו באתי רק עכשיו מישראל. „או. קיי. לא, אז לא...” אני אומר שלום מנומס ויוצא.

ליד הפתח מטיט לי התרנגול המפיאר, כולו חיוך, את תוצאות הפסטיבל. חושש שאולי אשכח משהו. זוהי אדיבות: להכנס פנימה לא נותנים אבל כשאני יוצא, מחייכים אלי מאוזן עד אוזן. חישיבים שאני אכתוב עליהם. אה? את התוצאות אתם בודאי כבר מכירים: אף סרט אחד לא נמצא ראוי לקבל את הפרס הראשון. השופטים חילקו רק פרסי שמנה.

נדמה לי שהוא מציץ בהזמנה. תמר מתלבשת במהירות על העניבה שלי ואומרת בחיוך רחב: „שק לי בבקשה ב—” ההוא זוהר כולו: „גרציה, גרציה... אסקווה...” העברית של תמר עשתה את הרושם הדרוש. איש לא הוסיף לשאול. אנחנו בטנים.

★ ★ ★

חבר מפ"ם בלי נעליים שחורות

בפנים אנחנו פגשים את דוד גרינברג, הכתב הקולנועי של על המשמר. הוא מחייך כולו. מה יש? הוא הצליח לטדור את השוער. למרות זה שהוא ממפ"ם ויש לו הזמנה, לא נתנו לו להיכנס. תלבושת הערב שלו לא היתה בסדר: יש לו רק זוג נעליים אחה, חומות. לטכס כזה מוכרחים שחורות. אטון! אלא שגרינברג לא התבלבל. הוא תפס את מצחצח הנעליים הראשון שמצא בחוף, דרש לצחצח את נעליו בצבע שחור. בפעם השנייה לא היו בעיות. הוא נכנס.

מחכים להתחלה. בינתיים מסתכלים מסביב. „בחיי?” זועקת תמר. „זה, הוא שם משמאל, גיימס מייסון כמו כלום.” מייסון מחייך לעברנו. נדמה לו שהוא מכיר את תמר. כבוד רב. סניורה מכובד מאחורנו שימע אותנו מדברים עברית. „איג'פט?” הוא שואל בחיוך מלא הייתם צריכים לראות איך שהחיוך שלו נסגר כששמע שאנחנו מישראל. „בואנה, בואנה”, הוא מפטיר לבסוף. מסתבר שהוא מרכז סקציית העתונות הקומוניסטית באיטליה. הם מחזורים עכשיו אחרי כל מצרי, מאם בנרות. אשתו, שנהגה מאד, שואלת בנימיני אלגנטי: „האם אתם מתכוונים לזכות בפרס?” משום מה נדמה לה כי גם אנחנו משתתפים בפסטיבל. „אני מונעע בראשי, דיפלומטית: „אולי...” בפרס כבוד...”

אני נזכר: יוסף צור, מפקי סרטון רחויי הישראלי, שירת ישראל, עומד עכשיו לבוש חליפת ערב מוכרתת,

גיבורה מלפני שנה. תמונה זו של מאריה פליקס, גיבורת הסרט הצרפתי הגיבורים עייפים, אפשר עדיין לראות בוונציה — למרות שהפרס הראשון ניתן לטרס זה לפני שנה בקאן. פשוט לא נמצא בין הסרטים שהוצגו השנה סרטים שיוכלו להתחרות באלה של הפסטיבל הקודם.